

plaidiroz a magániskolák és a velük egybekötött internatusok szükségessége mellett általában és különösen a fővárosban. Kiváltképen a nyilvános iskolák rendkívüli túlsúfolttsága az, melyre az értekező rámutat, mint a magánintézetek szaporítása szükségességének főokára.

Értekezésének főtörekvése az, hogy a szülőket arról győzze meg, hogy gyermekeiket már korán, lehetőleg az iskolázás elejétől fogva adják nevelőintézetbe, ne pedig, mint most rendszeren történik, csak akkor, ha már a nyilvános iskolában vele boldogulni nem tudnak, vagy ha otthon nagyobb nevelési akadályokra találnak, a mi aztán manapság gyakran inkább javító intézetek jellegét szerzi a nevelőintézeteknek. Koltai nem annyira javító, mint inkább preventív eszközöknek szeretné az internatusokat a főváros atmoszférájának test-lelki veszedelmei ellen.

Van sok igaz Koltai érvelésében és bizonyos, hogy a mi manapság a pädagogust még sok esetben elidegeníti a legtöbb magáninternatustól, az épen az a körülmény, hogy nagyobbára valamely erkölcsi vagy legjobb esetben értelmi hiányban laboráló gyermekek asyluma, és ép e körülményben rejlik aztán annak is az oka, hogy oly ritkán jó asylum.

51 3. Az angol internatusok. Írta dr. Erődi Béla. (M. k. Ferencz József nevelőintézet.) A Ferencz József intézet kormányzója időt szakított magának a tavalyi szünidők alatt franciaországi tanulmányútja befejeztével, hogy 8 napra Angliába is ránduljon, a melynek négy legelőkelőbb internatusát látogatta meg. E négy intézet: a Westminster-School és a Christ-Hospital Londonban, továbbá a híres nevelőintézetek Eton és Harrow-On-The-Hillban. A miket Erődi az említett intézetekben tapasztalt, mind egyformán oly érdekes, hogy bajos mindezt egy comprímált kivonatban összefoglalni. Midőn tehát ez okból azt, ki a részletek iránt érdeklődik, magára a tanulságos értekezésre utaljuk, itt csak arra szorítkozhatunk, hogy magát, Erődi összefoglaló resuméját, illetőleg tapasztalataiból vont következtetéseit reproducáljuk. Mint a legelső tanulságot, azt idézi Erődi, hogy «az iskolai traditióznak, a megcsontosodott szokásnak oly szívós fentartását sehol se lehetett annyira tapasztalni, mint Angliában, hol még a lényegtelen külsőséghez is bizonyos féltékeny kegyelettel ragaszkodnak. A latin versek iratását például ma már az angol tanügyi körökben is eredménytelen, fölösleges, időpazarló munkának tartják, de azért e nyügtől még sem tudnak, még sem akarnak szabadulni. Az angolok továbbá a physikából és mathematicából jóval kevesebbet tanítanak az iskolában, mint mi; de azt alaposan, mélyrehatóan tudják és értik a tanulók. Az angol az életnek, praktikusan tanít; a mit az angol az iskolában elsajátított, már mint kész kincset viszi magával az életbe. Az iskola az angoloknál mindig nevelőintézet, még akkor is, hogyha az bennlakó rendszerrel nincs is összekötve. A boarding-houseoknak, a kisebb-nagyobb deákházaknak (melyek

egyenesen az iskolákhoz csatlakoznak, minőkben pl. Harrow-On-The-Hills 500 tanulója van elhelyezve) e tekintetben nagy szerepük van az angol iskola-életben. Az angol iskola megszoktatja a tanulót, hogy tudjon lemondani, hogy kevéssel beérje, magát másoknak alárendelni tudja. Ezt érvényesíti a fagging-rendszerrel (ez abban áll, hogy a kisebb deákok egy ideig szolgálják a nagyobbakat), mely szerint még a legelső főúri család gyermeke is szolgáskodáson kezdi tanulmányait. Az angol iskolák gondosan nevelik az ifjú individualitását. Ha látják, hogy valamely tárgyban nem bír eredményt felmutatni, azt tovább nem faggatják, ott elnézők, engedékenyek; de annál többet kívánnak tőle azon tárgyból, melyben nyilvánvalók képességei. (Megegyezik-e ily eljárás — kérdezzük mi parenthesisben — az iskola hivatásával, melynek éppen nivellálni a feladata?) Kiváló vonása továbbá az angol nevelésrendszernek — constatalja Erődi — az önállóságra, erkölcsi függetlenségre való szoktatás. A szellemi képzést erős testi neveléssel (melynek mindenféle játékok, criquet stb. és athleta-gyakorlatok is a főtényezői) teszik egészszé. «Mi magyarok — mondja Erődi értekezése végén — sokat, igen sokat tanulhatunk az angoloktól, a nélkül, hogy az ő intézményeiket akarnók a mi talajunkba átültetni, az ő eljárási módjukat akarnók utánozni. Azok ott tenyészhetnek csak jól az ő külön talajukban; de tanulhatunk tőlük nevelési irányelveket, melyeket a mi saját intézményeinkkel kell összhangba hozni, azokkal kell érvényesítenünk».

52 4. *Miért taníttassák a szülők gyermekeiket a gyorsírásra?* Írta Marhauser Imre. (Bouyhádi algymn.) Ez értekezés nagy buzgósággal érvel a gyorsírás fontossága mellett és gyakorlati hasznosságán felül is sok üdvös hatására rámutat. A szerző szerint neveli a gyermek figyelmét, emlékezetét, pontosságra szoktatja, a magyar nyelv használatát tudatosabbá teszi és végül írására általában javítólag hat. Kár, hogy az író a gyorsírás tanításának ügye iránt való nagy buzgósága némileg igazságtalanná teszi a többi rendkívüli tárgyak iránt, melyeket a gymnasiumban tanítani szoktak.

5. *A középiskolák önképző köreiből.* Írta Kende Ferencz. (Soproni állami főreáliskola.) E dolgozat arról tanúskodik, hogy írója gondos, kötelességtudó tanár, a ki minden tanító teendőjét, így az önképző-kör vezetését is avval a lelkiismeretességgel és komoly megfontoltsággal végzi, mely minden iskolai ténykedést, a legaprólékosabbat és látszólag legmellékesebbet is — fontosnak és pædagogiai elvek szerint intézendőnek tartja. Ha az ilyen tanár egyik-másik dolgára, úgynevezett vessző-paripájára nézve kellesténél többet fontoskodik, még ez sem oly nagy baj, mint az illető feladat kicsinylése vagy bizonyos nembánomság, mely iskoláinkban minden az obligatorius leczkék keretén kívül eső dologra nézve oly gyakran található. S így most sem vehetjük rossz néven Ken-